

سامانه چک امن دیجیتال (چکاد)

مقدمه

با توجه به تبصره ماده (۱) قانون «اصلاح قانون صدور چک» مصوب ۱۳۹۷/۰۸/۱۳ مجلس شورای اسلامی مبنی بر الزام بانک مرکزی به تمهید و تأمین مقدمات گردش چک های دیجیتال در کشور، زیرساخت لازم جهت صدور و تبادل چک دیجیتال، مبتنی بر امضاء دیجیتال فراهم گردیده است. رویکرد اصلی سامانه چکاد، به حداقل رساندن مخاطرات و کاستی های موجود در فرایند های چک کاغذی و ارائه روشی امن و در عین حال ساده برای مشتریان و بانک ها می باشد.

چک دیجیتال چیست؟

چک دیجیتال نوعی داده پیام^۱ است. با استناد به ماده (۲) از فصل دوم قانون تجارت الکترونیکی، داده پیام هر نمادی از واقعه، اطلاعات یا مفهوم است که با وسایل الکترونیکی، نوری و یا فناوری های جدید اطلاعات تولید، ارسال، دریافت، ذخیره یا پردازش می شود. بر این اساس، رشته حاصل از ارقام داده چک «داده پیام چک» تعریف می شود. جهت ثبت این رشته از «امضاء دیجیتال^۲» استفاده می گردد. چک دیجیتال ماهیتی مشابه چک کاغذی دارد و تمامی مقررات چک کاغذی در مورد آن صدق می کند. در چک دیجیتال، کاغذ از موجودیت چک حذف و با استفاده از امضای دیجیتال چک معتبر می شود. در این خصوص سامانه چکاد با هدف ایجاد بستر امن بین بانکی برای ارائه چک دیجیتال و برطرف کردن مشکلات چک فیزیکی ایجاد شده و بانکها با بهره گیری از سرویسهای ارائه شده توسط این سامانه می توانند سرویسهای چک دیجیتال را به مشتریان خود عرضه کنند.

خدمات سامانه چک دیجیتال (چکاد)

^۱ Data Message

^۲ مطابق بند (ی) از ماده (۲) قانون تجارت الکترونیکی، «امضاء دیجیتال» عبارت است از هر نوع علامت منضم شده یا به نحو منطقی متصل شده به داده پیام که برای شناسایی امضاء کننده داده پیام مورد استفاده قرار می گیرد.

در طراحی این سامانه، فرایندهای اجرایی چک کاغذی مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته و بر این مبنا زیرساخت چک دیجیتال با رویکرد های زیر طراحی شده اند:

- ✓ استفاده از زیرساخت های موجود در نظام بانکی کشور
- ✓ ثبت کامل سوابق مبادلات «چک دیجیتال»
- ✓ انطباق حداکثری با فرایندهای چک کاغذی
- ✓ انطباق با فرایندهای جاری تثبیت شده در شبکه بانکی، دستورالعمل حساب جاری و «قانون اصلاح قانون صدور چک»

اهم فرایندهای سامانه چک امن دیجیتال (چکاد) شامل موارد ذیل می باشد:

- ✓ فعال سازی خدمت توسط مشتری با معرفی گواهی «امضاء دیجیتال»
- ✓ درخواست دسته چک دیجیتال
- ✓ صدور چک دیجیتال
- ✓ نقد کردن درون بانکی یا بین بانکی بدون حضور در شعبه
- ✓ صدور چک های چند امضائی
- ✓ ابطال چک دیجیتال
- ✓ مسدود کردن چک دیجیتال
- ✓ صدور گواهینامه عدم پرداخت
- ✓ ارائه کارتابل چک های دریافتی مشتریان
- ✓ استعلام چک برای دریافت کنندگان چک دیجیتال و سایر سازمان های مرتبط

ارتباط مشتریان با سامانه چک دیجیتال به وسیله درگاه های غیر حضوری امن بانکها مانند اینترنت بانک و همراه بانک و از طریق کانال امن ارتباطی، بین سیستم متمرکز بانک ها و سامانه چک دیجیتال برقرار می گردد. گیرندگان چک دیجیتال جهت نقد کردن یا انتقال چک نیازی به گواهی امضاء دیجیتال ندارند و می توانند مبلغ چک را به مقصد یکی از حساب های خود وصول نمایند.

مزایای چک دیجیتال چیست؟

چک کاغذی دارای برخی معایب می باشد، لیکن این مخاطرات برای ذینفع چک دیجیتال از بین خواهد رفت. اهم مخاطرات چک کاغذی به شرح زیر می باشد:

۱- دریافت چک جعلی

۲- سرقت و مفقودی

۳- مراجعه حضوری به بانک جهت کارسازی چک

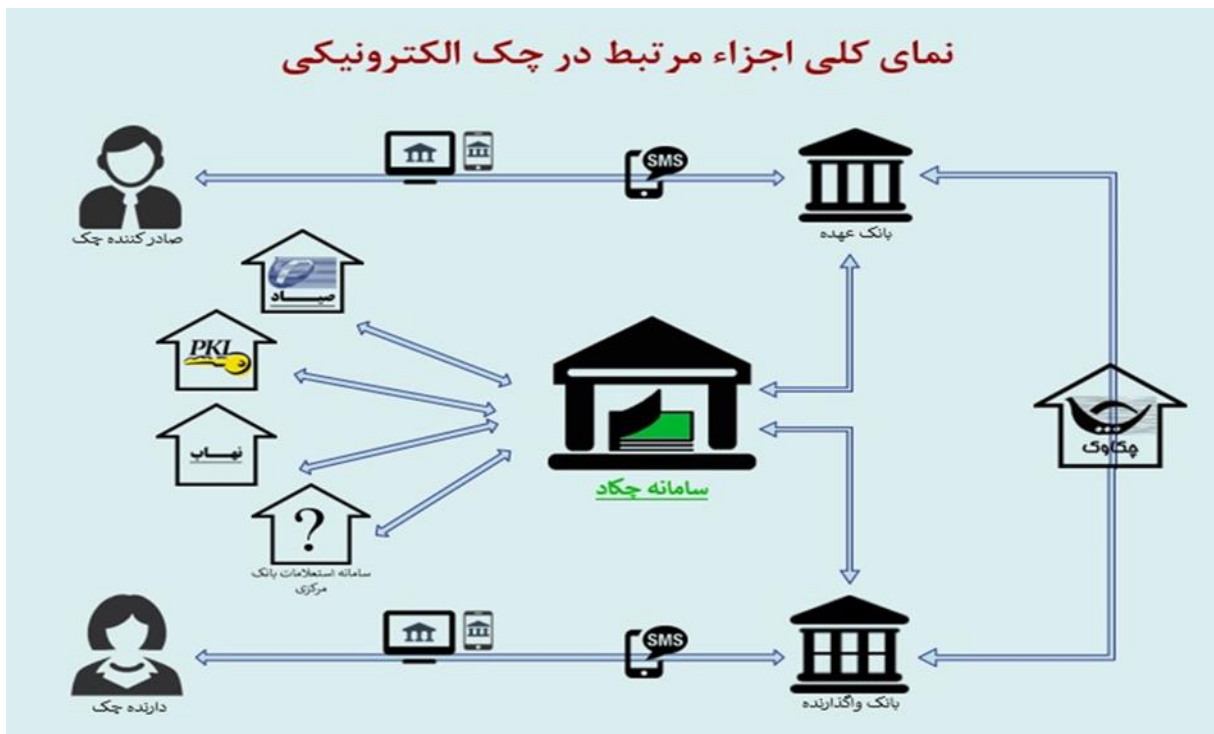
۴- نگهداری و امنیت فیزیکی

سامانه چکاد و نهاب امنیت چکهای دیجیتال را بیش از پیش تضمین می کنند. چکاد (چک امن دیجیتال) سامانه مرکزی چک دیجیتال است و نهاب هم سامانه ای حاوی اطلاعات هویتی مشتریان بانکی است که با اختصاص دادن شماره شناسایی ویژه برای هر مشتری بانک (کد شهاب)، امکان احراز هویت آسان و سریع افراد در شبکه بانکی را فراهم می کند.

پیش نیاز استفاده از خدمات سامانه چکاد چیست؟

صادر کنندگان و گیرندگان چک دیجیتال باید حداقل یک حساب بانکی داشته باشند. مشتریان دارای حساب جاری با دسته چک بانک ملت، جهت فعال سازی سرویس چک دیجیتال، بایستی دارای امضاء الکترونیک باشند. بانک ملت با اجرای پروژه "امضاء ملت" این نیاز را شناسایی نموده و امکان امضاء چک های دیجیتال با این سرویس فراهم می باشد. لازم به ذکر است در حال حاضر امکان بازنشانی رمز بانکداری اینترنتی بانک ملت با استفاده از این محصول نیز میسر می باشد. پس از فعالسازی خدمت چک دیجیتال، خدمات مربوط به چک دیجیتال اعم از: درخواست صدور دسته چک، صدور چک، امکان وصول درون بانکی و بین بانکی چک، مشاهده دسته چک صادر شده و برگه های چک دیجیتال، مشاهده چکهای دریافتی، انتقال چک دیجیتال و ابطال چک بدون مراجعه به شعبه قابل انجام خواهد بود.

نمای کلی اجزاء مرتبط در چک الکترونیکی

بدون شک چک دیجیتال با وجود امضاء الکترونیک با مزایای "عدم انکارپذیری و امکان اصالت سنجی شخص"، خیلی امن تر از چک کاغذی است، چرا که نمی توان آن را تغییر داد یا به طور کلی منکر صدورش شد. با توجه به زیرساختی که بانک مرکزی ایجاد کرده، صادرکنندگان یا انتقال دهندگان چک از طریق امضای دیجیتال، احراز هویت می شوند و همین امر باعث افزایش امنیت چکهای دیجیتال نسبت به چک های کاغذی می شود.